

บทที่ 9 วิทยุกระจายเสียง RADIO

วิทยุกระจายเสียง: สื่อการกระจายเสียงสื่อแรก

(Radio: The First Broadcast Medium)

เริ่มต้นในปี ค.ศ. 1840 เทคโนโลยีแบบใหม่ได้เข้ามาอย่างรวดเร็ว ตามติดกันมา ภายในระยะเวลาประมาณ 50 ปี โดยเริ่มจากการใช้วิธีการทางไฟฟ้าหรืออิเล็กทรอนิกส์ ในการทำให้เกิดเสียงที่ใช้ในการโทรเลข (ปี 1844) ตามมาด้วยโทรศัพท์ (ปี 1876) โทรเลขแบบไร้สาย (ปี 1896) และสุดท้าย คือวิทยุโทรศัพท์ –โทรศัพท์ที่ใช้คลื่นวิทยุ (ปี 1906) และด้วยการดัดแปลงการใช้เทคโนโลยีโทรศัพท์วิทยุในช่วงต้นปี ค.ศ. 1920 วิทยุกลายมาเป็นสื่อมวลชนสำหรับการใช้ในบ้านไปแล้ว เราจะเห็นว่า ในระยะแรกที่ภาพยนตร์ได้ปรากฏขึ้นนั้น ประมาณสิบปีหลังของศตวรรษที่ 19 คือ ในราวกลางปี 1920 หลักการที่สำคัญของโทรทัศน์ได้มีการพัฒนาขึ้น

วิทยุและโทรทัศน์มีภูมิหลังในวิวัฒนาการทางเทคโนโลยีที่เหมือน ๆ กัน สื่อทั้ง 2 ชนิดนี้ยังเป็นพื้นฐานในด้านเศรษฐกิจ และมีระบบการควบคุมทางสังคมที่เหมือนกันอีกด้วย

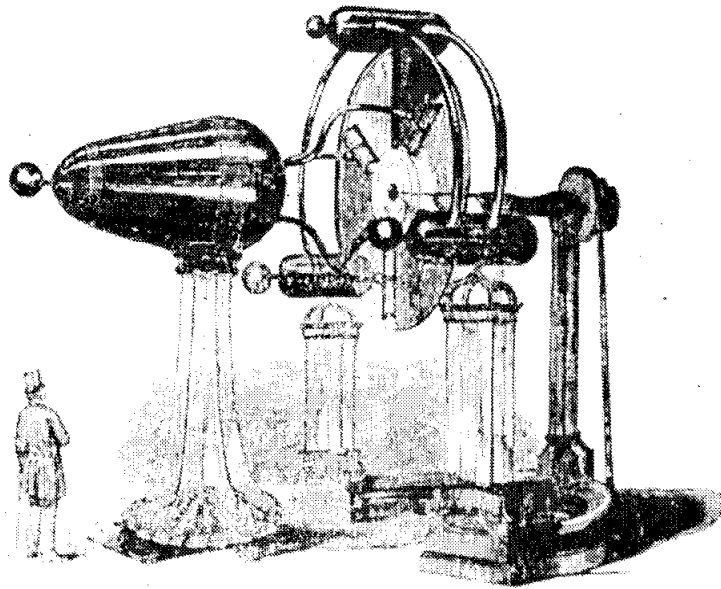
ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีการกระจายเสียง

(The Growth of Broadcasting Technology)

ในช่วงต้นศตวรรษที่ 19 มนุษย์เรายังเดินทางโดยทางเท้าหรือไม่กี่อาศัยแรงของสัตว์ การเดินทางไปที่ไกล ๆ ใช้เวลาเป็นเดือน ๆ สินค้าที่ซื้อขายกันก็ยังทำด้วยมือไม่ได้ใช้เครื่องจักรจากโรงงานเหมือนในปัจจุบัน อาหารก็มาที่บ้าน หรือจากฟาร์มใกล้บ้าน ยังมีข้อจำกัดในการเลือกสิ่งของต่าง ๆ ที่มาจากที่ห่างไกลออกไป การสื่อสารทางไกลใช้วิธีการส่งไปรษณีย์ที่มี

ความเชื่อที่มากเกินไป หรือใช้บริการส่งข่าวสาร อัตราความเจริญเติบโตของสังคมเป็นไปอย่างช้า ๆ ประชาชนส่วนใหญ่อาศัยอยู่ตามชนบท หรือตามเมืองเล็ก ๆ

วิวัฒนาการของวิทยุกระจายเสียงเป็นส่วนหนึ่งของการเปลี่ยนแปลงครั้งที่ยิ่งใหญ่ มัน เป็นเพียงการประยุกต์หลักการที่ค้นพบในวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐาน เครื่องมือที่เหมาะสมได้ถูก

Source: Melvin L. DeFleur, Everette E. Dennis, 1994 : 187

พัฒนาขึ้นเพื่อการสื่อสารทางไกลที่รวดเร็วที่สามารถผ่านระยะทางได้ ปัญหาความลึกลับในเรื่องของไฟฟ้า คือ ก้าวแรกของวิวัฒนาการทางการกระจายเสียง ชาวกรีกมีความสงสัยในเรื่องของไฟฟ้าที่อยู่คงที่ แต่ก็ไม่เข้าใจในธรรมชาติของมัน ในปี 1700s ชาวยุโรปได้ผลิตกระแสไฟคงที่อย่างมากมายมหาศาล แต่ยังไม่เข้าใจธรรมชาติของไฟฟ้า จนกระทั่งมีนักวิจัยได้ประสบความสำเร็จในการแสดงให้เห็นถึงการทำงานของไฟฟ้าว่าเป็นอย่างไร มันถูกเก็บรักษาไว้ในแบตเตอรี่ได้อย่างไร และนำมาใช้ประโยชน์อย่างเหมาะสมได้อย่างไร นักวิทยาศาสตร์ได้ค้นพบกระแสไฟฟ้า กำลังไฟฟ้า โดย Faraday และ Maxwell ได้วางรากฐานของโทรเลข และตามมาด้วยวิทยุกระจายเสียง และวิทยุโทรทัศน์ หลักของวิทยาศาสตร์ที่ได้มีการค้นพบ ถูกนำมาใช้

ผลิตเครื่องมือสำหรับการสื่อสารทางไกลได้ในหัวพริบตา(Melvin L. DeFleur, Everette E. Dennis,1994:186-187)

James Clerk Maxwell ได้เสนอเอกสารทางคณิตศาสตร์เกี่ยวกับคลื่นแสง และคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า ที่สามารถทำให้เกิดคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้าที่มองไม่เห็นได้ คลื่นแม่เหล็กไฟฟ้าสามารถเคลื่อนที่ได้เร็วเท่าคลื่นแสง คือประมาณ 300,000,000 เมตร ต่อวินาที (เสงี่ยม – วัฒนา เผ่าทองสุข, 2526)

Heinrich Rudolf Hertz นักวิทยาศาสตร์ชาวเยอรมันเป็นผู้พิสูจน์ว่า ความเข้าใจของ Maxwell นั้นถูกต้องแล้ว เขาได้ทดลองทำให้เกิดคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า (คลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า เรียกกันแบบธรรมดาว่า คลื่นวิทยุ หรือ Radio wave) และรับคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้าที่แพร่กระจายออกไปนั้นได้เป็นคนแรกของโลก พร้อมทั้งได้พิสูจน์ว่า คลื่นแม่เหล็กไฟฟ้าสามารถสะท้อนและหักเหได้ ต่อมาเพื่อเป็นการยกย่อง Hertz ที่ประมุขนานาชาติจึงมีมติให้เรียกคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้าว่า คลื่นเฮิร์ตเซียน (Hertzian wave) และให้ใช้คำ เฮิร์ตซ เป็นหน่วยวัดความถี่ของกระแสไฟฟ้าสลับ (Hertz ใช้สัญลักษณ์ คือ Hz)

การสื่อสารโดยคลื่นวิทยุ (Communicating with Radio Waves)

ประมาณ 2-3 ปี หลังจาก Guglielmo Marconi ชายหนุ่มชาวอิตาลีอายุ 20 ปี มาจากครอบครัวที่มีฐานะ ได้ศึกษาทุกสิ่งทุกอย่างที่เกี่ยวกับคลื่นไฟฟ้าสลับที่ใช้ในการส่งวิทยุ (Hertzian wave) ที่ค้นพบโดย Hertz ซึ่ง Marconi ได้นำทรัพย์สินที่จำเป็นและที่ดินของบิดามาเป็นทุนในการสร้างเครื่องมือเพื่อผลิตและตรวจจับคลื่นเสียงในวิทยุ เขาได้ทดลองกับคลื่นวิทยุ (wavelength) ขนาดต่าง ๆ กัน สายอากาศ (antennae) ชนิดต่าง ๆ เขาสามารถส่งและรับสารได้โดยใช้รหัส Morse (Morse code-ที่ใช้ในการโทรเลข) โดยไม่ต้องใช้สาย

ในที่สุด เมื่อปี ค.ศ. 1895 Marconi ประสบความสำเร็จในการส่งรหัสสารผ่านทางไกลข้ามไปยังที่ดินของบิดาของเขา เขาได้เสนอผลงานของเขาต่อรัฐบาลอิตาลี และพยายามโน้มน้าวรัฐบาลให้เข้ามาช่วยเหลือด้านการเงินในการทำงานของเขา แต่รัฐบาลไม่ได้เห็นความสำคัญของเครื่องมือชนิดนั้นเลย แต่ด้วยการสนับสนุนของมารดาชาวอังกฤษของเขา Marconi

จึงได้นำความคิดของเขาไปเสนอยังประเทศอังกฤษ ที่ซึ่งในปี 1897 เขาก็สามารถจดทะเบียนเครื่องประดิษฐ์ของเขาได้ และยังได้รับความช่วยเหลือทางการเงิน เพื่อจะได้พัฒนาในเรื่องของการโทรเลขไร้สายต่อไป หลังจากนั้นไม่นาน ในปี ค.ศ. 1901 เขาได้สร้างเครื่องส่งวิทยุที่มีกำลังส่งมากขึ้น และเขายังประสบความสำเร็จในการส่งสารข้ามมหาสมุทรแอตแลนติก

Guglielmo Marconi

Source: Melvin L. DeFleur, Everette E. Dennis, 1994 : 189

Marconi ไม่ได้เป็นเพียงนักประดิษฐ์เท่านั้น แต่ยังเป็นนักธุรกิจที่ชาญฉลาดอีกด้วย เขาประสบความสำเร็จในการต่อสู้เรื่องการค้าด้านการจดทะเบียนลิขสิทธิ์ของเขา เพื่อจะได้ปกป้องความเป็นเจ้าของ จึงได้จัดตั้งบริษัทขึ้นมาเพื่อดูแลผลประโยชน์ที่ได้มาจากการสื่อสารแบบไร้สาย (wireless communication) Marconi ได้ตั้งบริษัท *the American Marconi Company* ขึ้นในปี ค.ศ. 1899 และในปี ค.ศ. 1913 เขาได้ผูกขาดในเรื่องของการใช้โทรเลขไร้สายในสหรัฐอเมริกาไว้แต่เพียงผู้เดียว และเมื่อวิทยุถูกใช้ไปทั่วโลก Marconi ก็กลายเป็นผู้ขายที่ร่ำรวยมากที่สุดคนหนึ่ง

Marconi ยังได้ประดิษฐ์เครื่องมือสำหรับผลิตและตรวจจับคลื่นวิทยุ เพื่อให้การส่งสัญญาณมีความถูกต้องเที่ยงตรงมากขึ้น ซึ่งเขาได้จดสิทธิบัตรสิ่งประดิษฐ์ขึ้นนี้ เมื่อปี 1904 และสิ่งนี้เป็นสิ่งที่สำคัญมาก เพราะมันทำให้เครื่องส่งวิทยุทำการกระจายเสียงได้โดยคลื่นวิทยุชนิดพิเศษ (specific wavelength) หรือความถี่ของคลื่น (frequency) ด้วยเครื่องรับที่ปรับให้อยู่ในคลื่นวิทยุเดียวกัน สัญญาณความถี่อาจถูกคลื่นวิทยุรบกวนได้ ซึ่งเรายังคงใช้วิธีการปรับวิทยุให้อยู่ในคลื่นความถี่พิเศษสำหรับการรับและการส่งวิทยุ (Melvin L. DeFleur, Everette E. Dennis, 1994:188-190)

การสื่อสารผ่านเส้นลวด (Communicating over a wire)

Samuel F. B. Morse นักประดิษฐ์ชาวอเมริกัน ที่เขาได้รับการยกย่องในสิ่งประดิษฐ์ที่เรียกว่า โทรเลขทางไกล (the long-distance telegraph) ซึ่งเขาได้พัฒนาระบบให้ดีขึ้นกว่าของเดิมที่นักประดิษฐ์รุ่นก่อน ๆ ได้เริ่มไว้ ซึ่งการค้นพบครั้งแรกเริ่มขึ้น ในปี ค.ศ. 1819 เมื่อ Hans Oersted ได้ค้นพบว่า เส้นลวดสามารถส่งกระแสไฟฟ้าผ่านทางไกลได้

วิวัฒนาการของวิทยุกระจายเสียงในฐานะสื่อมวลชน

(The Development of Radio as Mass Medium)

การเพิ่มจำนวนมากขึ้นของสมาชิกวิทยุที่มีความสนใจในสื่อวิทยุกระจายเสียง ภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 1 ถึงแม้ว่าเครื่องวิทยุที่ประกอบเสร็จเรียบร้อยแล้วจะสามารถหาซื้อได้ แต่มันมีราคาแพงมาก ดังนั้น ผู้ที่มีความสนใจวิทยุจำนวนนับพัน ๆ คน จึงหาซื้อชิ้นส่วนต่าง ๆ มาประกอบเป็นเครื่องรับวิทยุด้วยตัวเอง

วิทยุกระจายเสียงถือได้ว่าเป็นความหัตถกรรมทางวิทยาศาสตร์ในยุคนี้ ซึ่งสาธารณชนให้ความสนใจในสื่อชนิดนี้ก่อนที่การกระจายเสียงตามปกติจะเริ่มขึ้น

ยุคของความเปลี่ยนแปลง (The Period of Transmission)

ก่อนที่วิทยุกระจายเสียงจะกลายมาเป็นสื่อมวลชน มันต้องใช้เวลาในการเปลี่ยนแปลงที่ยาวนานมาก มันเป็นระบบที่มีความยุ่งยากมากที่ใช้สำหรับการเดินเรือสินค้า และการสื่อสารของรัฐบาล เพื่อนำมาใช้เป็นเครื่องมือสำหรับการนำเนื้อหารายการไปยังผู้ฟังที่บ้าน

คุณสมบัติที่วิทยุควรประกอบด้วย:

1. เครื่องรับวิทยุต้องมีขนาดเล็กที่เหมาะสมสำหรับการใช้ในบ้าน
2. ราคาของเครื่องรับวิทยุต้องมีความเหมาะสมกับรายได้ของครอบครัวส่วนใหญ่ด้วย
3. วิทยุต้องมีรายการที่ผู้ฟังส่วนใหญ่ต้องการฟัง
4. การรับฟัง ต้องมีความชัดเจน ปราศจากคลื่นรบกวนและเสียงแทรกจากสถานีอื่น
5. สิ่งที่สำคัญที่สุด คือ ต้องมีรายได้สำหรับค่าบริการการส่งกระจายเสียง ซึ่งในปัจจุบันมีราคาไม่แพง

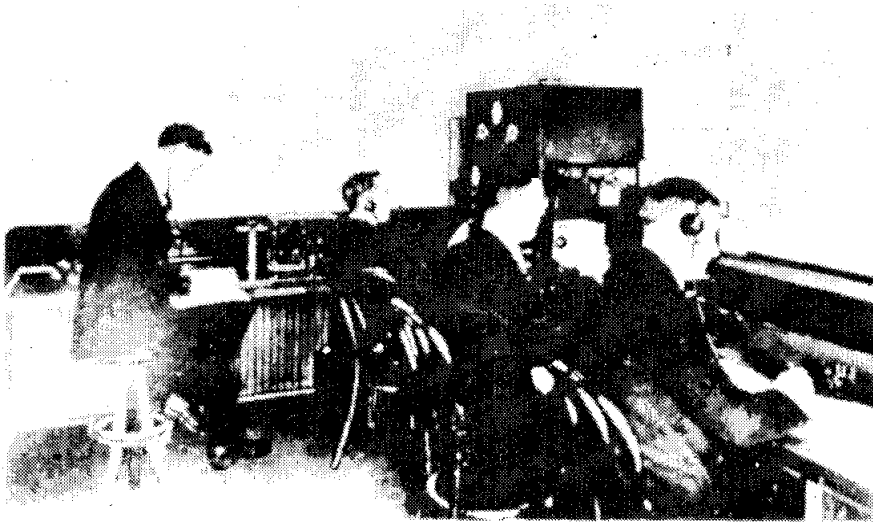
ภายในระยะเวลาเพียง 2-3 ปี อุปสรรคต่าง ๆ เหล่านี้ได้ผ่านพ้นไปแล้ว การที่วิทยุเปลี่ยนมาเป็นสื่อมวลชนได้เริ่มต้นขึ้นอย่างรวดเร็ว ในปี ค.ศ. 1916 David Sarnoff ได้ทำงานกับบริษัท American Marconi Company (ของ Guglielmo Marconi) เขาได้เขียนบันทึกที่มีชื่อเสียงในเวลาต่อมา ให้กับเจ้านายของเขา ในบันทึกนั้น สามารถสรุปความได้ว่า วิทยุกระจายเสียงสามารถเป็นสื่อสำหรับใช้ในบ้านได้

Sarnoff แนะนำ ประชาชนที่ฟังวิทยุอยู่ที่บ้านสามารถรับฟังรายการข่าว กีฬา การบรรยาย การพยากรณ์อากาศ และคอนเสิร์ตได้ เขายังได้แนะนำอีกว่า เครื่องมือชิ้นนี้สามารถผลิตในโรงงานได้เป็นพัน ๆ เครื่อง สิ่งทีโครงการของเขาต้องการ คือ การโฆษณาซึ่งจะเป็นแหล่งการเงิน สำหรับสนับสนุนตารางการกระจายเสียง และการควบคุมคลื่นความถี่ของรัฐ สิ่งเหล่านี้ได้บ่งบอกถึงลักษณะของวิทยุในอนาคต ในฐานะของสื่อมวลชน ข้อเสนอพื้นฐานของ Sarnoff ได้ถูกปฏิเสธโดยหัวหน้าของเขาเองว่า มันเป็นเรื่องที่เป็นไปไม่ได้ และเป็น การเพื่อฝันมากเกินไป อย่างไรก็ตาม ในปี 1919 Sarnoff

ก็ได้มาเป็นผู้จัดการบริษัทแห่งใหม่ ที่ชื่อ The Radio Corporation of America (RCA) และมีบทบาทที่สำคัญในการนำเอาวิทยุมาสู่สาธารณชน (Melvin L. DeFleur, Everette E. Dennis, 1994: 192)

การจัดตารางรายการ (Scheduled programs)

การกระจายเสียงตามการจัดตารางรายการปกติผ่านคลื่นทางอากาศนั้น ไม่ได้เริ่มต้นขึ้นพร้อมกันทั่วประเทศ การกระจายเสียงได้เริ่มขึ้นครั้งแรก เมื่อเดือนเมษายน ปี ค.ศ. 1920 ที่ Pittsburgh โดยวิศวกรที่ชื่อว่า Dr. Frank Conrad เขาได้พัฒนาระบบการส่งกระจายเสียงให้กับบริษัท Washington Corporation และได้ทำการทดสอบเครื่องมือหลายครั้งก่อนที่จะสร้างเครื่องส่งกระจายเสียงขึ้นในโรงรถที่บ้าน หลังจากนั้นจึงได้จดทะเบียนเป็นสถานี 8XK และด้วยการสนับสนุนจากครอบครัวของเขา Conrad ได้เริ่มทำการกระจายเสียง ออกอากาศตามปกติ

KDKA , the nation's first radio station

Source: Melvin L. DeFleur, Everette E. Dennis, 1994 : 193

สัปดาห์ละ 2 วัน ในเวลาตอนเย็น ผู้ฟังเริ่มส่งไปรษณียบัตรมาให้ และมีโทรศัพท์มาขอเพลงในรายการ เป็นปฏิกริยาตอบรับจากผู้ฟังรายการ

บริษัท Washington Corporation มองเห็นถึงความสนใจในเรื่องวิทยุของสาธารณชนที่มีมากขึ้นเรื่อย ๆ ในปี ค.ศ. 1920 Conrad ได้ตัดสินใจที่จะสร้างสถานีขึ้น เพื่อผลิตรายการตามปกติที่เมือง Pittsburgh โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อการจ้ดรายการให้กับประชาชนผู้ซื้อเครื่องรับวิทยุสำหรับใช้ในบ้าน โดยบริษัท Washington Corporation เป็นผู้ผลิตออกจำหน่าย และมีความมุ่งมั่นที่จะสร้างเครื่องส่งสัญญาณบนยอดตึกในเมือง Pittsburgh และได้จดทะเบียนเป็นสถานีวิทยุ KDKA บริษัท Washington Corporation ทำการส่งการกระจายเสียงเป็นครั้งแรก โดยทำการส่งผลคะแนนการเลือกตั้งประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกา ในปี ค.ศ. 1920 (Harding แข่งขันกับ Cox) ความจริงแล้ว สถานีได้รับข่าวสารการเลือกตั้งครั้งนี้จากหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นโดยทางโทรศัพท์ อย่างไรก็ตาม ประชาชนหลายร้อยคนที่มีเครื่องรับวิทยุ ก็ได้รับทราบผลการเลือกตั้งว่า Harding ชนะการเลือกตั้งได้เป็นประธานาธิบดี ซึ่งเหตุการณ์ครั้งนี้ได้รับความสำเร็จอย่างสูง เป็นการกระตุ้นยอดขายเครื่องรับให้เพิ่มขึ้น ในส่วนของสถานีก็ยังคงดำเนินการส่งกระจายเสียงต่อไป โดยนำเสนอรายการดนตรี รายการศาสนา รายการข่าวกีฬา การสนทนาทางการเมืองและรายงานการตลาด

สัญญาณการกระจายเสียงที่สามารถส่งผ่านทางไกลไปได้ ทำให้ประชาชนในส่วนต่าง ๆ ของประเทศสามารถรับฟังรายการได้ ซึ่งสถานี KDKA ก็ยังคงดำเนินการออกอากาศต่อไป ดังนั้น จึงถือได้ว่าสถานี KDKA เป็นสถานีที่เก่าแก่ที่สุดในสหรัฐ ที่ยังคงออกอากาศต่อเนื่องกันโดยตลอดมา

ความต้องการเครื่องรับวิทยุสำหรับใช้ในบ้าน

(Acquiring receiver for home use)

ในช่วงต้นปี ค.ศ. 1920 มีโรงงานที่ผลิตเครื่องรับหลาย ๆ ชนิดออกมาวางจำหน่าย เครื่องรับที่ประชาชนต้องการมีจำนวนมากพอ ๆ กับที่โรงงานผลิตได้ เป็นเวลานานอยู่หลายปีที่ความต้องการเครื่องรับวิทยุมีมากกว่าการผลิต ในปี ค.ศ. 1922 มีการใช้เครื่องรับประมาณ 5 แสนเครื่อง และในปี 1925 มีการใช้เครื่องรับสูงขึ้นประมาณ 5 ล้านเครื่อง ประมาณปลาย

ทศวรรษนี้ มีจำนวนเครื่องรับวิทยุที่ชาวอเมริกันใช้ในบ้านประมาณ 14 ล้านเครื่อง หลังจากนั้น ในปี ค.ศ. 1926 the National Broadcasting Corporation (NBC), the Columbia Broadcasting System (CBS) และสถานีอื่น ๆ ที่ตามมา ภายใต้การนำของ David Sarnoff ได้เข้าเป็นสมาชิกของเครือข่ายการกระจายเสียง (Network Broadcasting) ในช่วงสุดท้ายของ ทศวรรษนี้ ประชาชนทั่วประเทศสามารถรับฟังการกระจายเสียงรายการวิทยุเดียวกัน ในเวลาที่ พร้อม ๆ กันได้

Source: Melvin L. DeFleur, Everette E. Dennis, 1994 : 199

ด้วยเหตุนี้ ในช่วงเวลาสั้น ๆ ของทศวรรษหนึ่ง วิทยุถูกเปลี่ยนจากการเป็นอุปกรณ์ส่ง สัญญาณทางไกล ที่สนองความต้องการของประชาชนอย่างมีขอบเขตจำกัด มาสู่การเป็น สื่อ ที่สามารถสนองความต้องการของประชาชนได้ทั่วทั้งประเทศ โดยการส่งกระจายเสียงไปยัง

เครื่องรับที่บ้านได้ในเวลาเดียวกัน สื่อการกระจายเสียงต่างกับสื่ออื่นตรงที่ สื่อนี้ถูกรัฐบาลออกกฎระเบียบข้อบังคับเพื่อมาใช้ควบคุมการทำงาน

วิทยุเข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันของเรา การฟังวิทยุจึงกลายมาเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดสำหรับการใช้เวลาว่างที่เป็นประโยชน์ของคนเรา วิทยุกระจายเสียงที่ Marconi ได้คิดค้นขึ้นมา ปัจจุบันได้กลายมาเป็นสื่อมวลชนไปแล้ว

ยุคทองของวิทยุกระจายเสียง (The Golden Age of Radio)

ระหว่างปี ค.ศ.1930 สหรัฐได้เข้าสู่สงครามโลกครั้งที่ 2 ประมาณเดือนธันวาคม ปี ค.ศ. 1941 วิทยุกระจายเสียงได้พัฒนาต่อไปอย่างต่อเนื่อง ไปสู่การเป็นสื่อในระดับชาติ และได้ขยายออกไปทั่วโลก วิทยุกระจายเสียงได้ให้ความบันเทิงอยู่แค่เพียง 5 ปีเท่านั้น จากปี 1945 ไปจนถึงปี 1950 และวิทยุกระจายเสียงก็ได้กลายมาเป็นสื่อการกระจายเสียงที่มีความสำคัญระดับชาติ โดยไม่มีสื่อใดเทียบเท่าได้ แต่ในที่สุด วิทยุต้องมาพบกับความท้าทายของสื่อวิทยุโทรทัศน์ ดังนั้น ถ้านับตั้งแต่วันที่วิทยุกระจายเสียงเริ่มขึ้นเป็นครั้งแรก เป็นมากกว่าเวลา 15 ปีแล้ว และระหว่างกลางปี 1930 ถึงประมาณปี 1950 ซึ่งในช่วงนี้ ถือว่าเป็นยุคทองของวิทยุกระจายเสียง

Source: Melvin L. DeFleur, Everette E. Dennis, 1994 : 208

ความหลากหลายของรายการที่เราได้เห็นจากวิทยุโทรทัศน์ คือสิ่งที่เราได้เคยเห็นมาแล้วในระหว่างยุคทองของวิทยุกระจายเสียง สื่อวิทยุได้นำเสนอเนื้อหาในรูปแบบต่าง ๆ มากมาย รายการตลกทางวิทยุ เป็นรายการที่ทำให้คนทั้งประเทศหัวเราะได้ รายการดนตรีและนักร้อง รายการกีฬาที่มีผู้ฟังนับล้าน นอกจากนี้ บรรดานักการเมืองทั้งหลายยังได้ใช้วิทยุกระจายเสียงในการหาเสียงเลือกตั้ง เพราะสามารถเข้าถึงประชาชนได้อย่างรวดเร็ว นอกจากนี้วิทยุกระจายเสียงยังเสนอข่าวสารได้อย่างรวดเร็ว และทันต่อเหตุการณ์ ด้วยเหตุผลที่สำคัญหลาย ๆ ประการของสื่อวิทยุกระจายเสียง จึงทำให้กระแสความนิยมของผู้ฟังที่มีต่อวิทยุ ยังคงมีอยู่อย่างมั่นคง

วิทยุกระจายเสียงได้นำเสนอรายการบันเทิงในรูปแบบใหม่ เช่น รายการเพลงยอดนิยม เพลงสำหรับเต้นรำ รายการละครในเวลากลางวัน (soap opera) เพื่อให้กลุ่มแม่บ้านโดยเฉพาะ การโฆษณาทางวิทยุกระจายเสียงสามารถทำรายได้สูงอย่างมากมายมหาศาล ในช่วงระยะเวลาสั้น ๆ วิทยุกระจายเสียงได้กลายมาเป็นสื่อที่ยิ่งใหญ่ และเป็นสื่อที่สำคัญสำหรับทุกคนในสังคม

วิทยุกระจายเสียงในอนาคต (The Future Radio)

ในปัจจุบัน วิทยุกระจายเสียงมีความเจริญก้าวหน้าขึ้นมาก และยังสามารถควบคุมจำนวนผู้ฟังที่เพิ่มขึ้นในสหรัฐอเมริกาได้ วิทยุกระจายเสียงมีความมั่นคง เป็นเพราะว่า cable TV และ VCR (video cassette record) เข้ามามีบทบาทในสื่อวิทยุโทรทัศน์มากขึ้น ผู้โฆษณาท้องถิ่นจึงหันมาใช้สื่อวิทยุเพื่อการโฆษณาขายสินค้า เมื่อมีโฆษณาเพิ่มขึ้น รายได้ก็เพิ่มตามมา จึงสามารถมองเห็นทางสำหรับการหาผลกำไรในอนาคต อย่างไรก็ตาม วิทยุกระจายเสียงได้พิสูจน์ตัวของมันเองแล้วว่า เป็นสื่อที่มีความสามารถรอบตัว เช่น การเสนอข่าวที่ดี ๆ ความบันเทิงที่สนุกสนาน การโฆษณาสินค้าท้องถิ่น ซึ่งเหมือนกับสื่อวิทยุในปัจจุบัน มีบริษัทใหญ่ ๆ หลายแห่งเข้ามาเป็นเจ้าของสถานีวิทยุกระจายเสียง สถานีวิทยุกระจายเสียงถูกซื้อโดยบริษัทใหญ่ ๆ ที่ดำเนินกิจการเกี่ยวกับสื่อ ซึ่งมีจำนวนเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ บริษัทเหล่านี้ส่วนใหญ่เป็นเจ้าของสื่อแทบจะทุกชนิด เช่น เป็นเจ้าของกิจการหนังสือพิมพ์ นิตยสาร สถานีวิทยุโทรทัศน์ บริษัทคอมพิวเตอร์ และบริษัทการสื่อสารอื่น ๆ ซึ่งในสหรัฐอเมริกาอนุญาตให้เอกชนเป็นเจ้าของกิจการสื่อสารมวลชนได้ วิทยุกระจายเสียงยังคงเป็นสื่อที่สนองความต้องการของผู้ฟัง และยังคง

เป็นสื่อที่สามารถหารายได้จากการโฆษณาได้อย่างมหาศาล (Melvin L. DeFleur, Everette E. Dennis, 1994: 209)

อนาคตของสื่อวิทยุกระจายเสียงยังคงมีความสดใสและมั่นคง เป็นสื่อที่สามารถสนองตอบการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้ วิทยุกระจายเสียงเป็นสื่อทำรายได้สูง มีความมั่นคง วิทยุกระจายเสียงจึงผลิตผลิตอยู่ในยุคของความรุ่งเรืองนี้ได้ ซึ่งคงจะเป็นเช่นนี้ต่อไปได้อีกยาวนาน

ประวัติวิทยุกระจายเสียงในประเทศไทย

ในปี พ.ศ. 2469 พลเอกพระเจ้าพี่ยาเธอ กรมพระกำแพงเพชรอัครโยธิน ขณะดำรงตำแหน่งเสนาบดีกระทรวงพาณิชย์ และคมนาคม ทรงมีความสนพระทัยในงานวิทยุกระจายเสียง ซึ่งเป็นความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ในขณะนั้น พระองค์ได้ตั้งเครื่องส่งวิทยุทดลองขนาดเล็กขึ้น ในวังบ้านดอกไม้ เพื่อค้นคว้าเป็นการส่วนพระองค์ จึงถือได้ว่าพระองค์เป็นผู้ริเริ่มกิจการวิทยุกระจายเสียงขึ้นเป็นคนแรกในประเทศไทย

จากนั้นในปี พ.ศ. 2470 กองช่างวิทยุ กรมไปรษณีย์โทรเลข ได้ทดลองการสร้างเครื่องส่งขนาดเล็กขึ้นเป็นการภายใน ตั้งอยู่ที่กรมไปรษณีย์โทรเลข ปากคลองโอ่งอ่าง หน้าวัดราชบูรณะ (วัดเลียบ) พระนคร

วันที่ 31 พฤษภาคม พ.ศ. 2471 ได้ทำการทดลองออกอากาศเป็นครั้งแรก ด้วยขนาดคลื่นสั้น 37 เมตร กำลังส่ง 200 วัตต์ สถานีมีชื่อว่า "4 พี.เจ" (บุรฉัตรไชยากร) นับเป็นครั้งแรกที่ประเทศไทยมีเครื่องส่งวิทยุกระจายเสียง (ทดลอง)

ต่อจากนั้น ได้มีการปรับปรุงเครื่องส่งทดลอง เพิ่มกำลังส่ง เปลี่ยนขนาดคลื่น ปรับปรุงจากเดิมคลื่นสั้นมาเป็นคลื่นขนาดกลาง ย้ายสถานที่ใหม่ไปตั้งที่วังพญาไท (ปัจจุบันคือ ที่ตั้งโรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า) ใช้ขนาดคลื่น 350 เมตร กำลังส่ง 2,500 วัตต์ ใช้ชื่อว่า "สถานีกรุงเทพพญาไท" นับว่าเป็นการตั้งสถานีวิทยุกระจายเสียงถาวรขึ้นเป็นแห่งแรกในประเทศไทย

เมื่อวันที่ 25 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2473 ซึ่งตรงกับวันพิธีฉัตรมงคลในรัชกาลที่ 7 พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระราชทานกระแสพระราชดำรัสแก่ปวงชนชาวไทย เนื่องในวันฉัตรมงคล จากพระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย ในพระบรมมหาราชวัง ได้มีการอัญเชิญกระแสพระ

ราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ถ้ายทอดเสียงไปตามสาย ไปออกอากาศที่ สถานีวิทยุซึ่งตั้งอยู่วังที่พญาไท

กระแสพระราชดำรัสตอนหนึ่ง มีใจความว่า “การวิทยุกระจายเสียงที่ได้เริ่มจัดขึ้นและ ทำการทดลองตลอดมานั้น ก็ด้วยความมุ่งหมายว่าจะส่งเสริมการศึกษาการค้าขาย และการ บันเทิงแก่พ่อค้าประชาชน เพื่อควบคุมการนี้ เราได้ให้แก่ไซพระราชบัญญัติตั้งที่ได้ประกาศใช้ เมื่อเดือนกันยายนแล้ว และบัดนี้ได้ส่งเครื่องส่งกระจายเสียงอย่างดีเข้ามาตั้งที่สถานีวิทยุโทร เลขพญาไทเสร็จแล้ว เราจึงขอถือโอกาสสั่งให้เปิดใช้เป็นปฐมฤกษ์ตั้งแต่บัดนี้ไป” ถือได้ว่าเป็น พิธีเปิดสถานีวิทยุกระจายเสียงอย่างเป็นทางการครั้งแรกได้ว่า เป็นการก่อกำเนิดของสถานีวิทยุ กระจายเสียงแห่งประเทศไทย และยิ่งถือได้อีกว่า เป็นครั้งแรกที่มีการถ่ายทอดเสียงทางวิทยุ กระจายเสียงด้วย

วันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2482 รัฐบาลได้อนุมัติกิจการวิทยุกระจายเสียงจากกรมไปรษณีย์ โทรเลขมาขึ้นกับสำนักงานโฆษณา ซึ่งได้ตั้งขึ้น ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2477 เพื่อให้เป็นเครื่องมืออีก อย่างหนึ่งในการเผยแพร่ระบอบประชาธิปไตยให้แก่ประชาชน เพราะเป็นระยะเริ่มต้นที่ได้ เปลี่ยนแปลงการปกครองจากสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นระบอบประชาธิปไตย

วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2484 กรมโฆษณาการ (เปลี่ยนชื่อมาจากสำนักงาน โฆษณาการ) ได้เปลี่ยนชื่อเรียกสถานีวิทยุ จากเดิมซึ่งเป็นชื่อเรียกสากล “สถานีวิทยุกรุงเทพฯ” หรือ “RADIO BANGKOK” มาเป็น “สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย” หรือ “RADIO THAILAND” และย้ายที่ตั้งจากวังพญาไท ไปรวมกับสถานีวิทยุทดลองของกรมไปรษณีย์โทร เลข ที่ศาลาแดง ส่งกระจายเสียงคลื่นสั้น 49 เมตร ควบคู่กับคลื่นยาว 363 เมตร เพิ่มกำลัง ส่งเป็น 10,000 วัตต์

ระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 กิจการวิทยุกระจายเสียงในประเทศไทยได้ประสบปัญหา ต่าง ๆ ขาดแคลนอุปกรณ์ พลังงานไฟฟ้า โรงไฟฟ้ามีอยู่ 2 โรงในขณะนั้น คือ โรงไฟฟ้าวัด เลียบและสามเสนถูกระเบิดเสียหาย จำยกกระแสไฟไม่เต็มที่ การกระจายเสียงหยุดชะงักเป็นครั้ง คราว และต้องย้ายที่ตั้งหลบภัยสงครามไปอยู่ที่ตำบลหลักสี่

ภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 สงบลงแล้ว กรมประชาสัมพันธ์ (เปลี่ยนชื่อมาจากกรม โฆษณาการ) ก็ได้ปรับปรุงกิจการของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยให้เจริญก้าวหน้า มาตามลำดับ

วันที่ 11 กันยายน พ.ศ. 2494 สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย ออกอากาศ ด้วยกำลังส่ง 10 กิโลวัตต์ เครื่องส่งตั้งอยู่ชอยอารี ถนนพหลโยธิน ห้องส่งอยู่กรมประชาสัมพันธ์ ถนนราชดำเนินกลาง กรุงเทพมหานคร

วันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2496 ออกอากาศภาคภาษาต่างประเทศด้วยเครื่องส่ง มีกำลัง 50 กิโลวัตต์ เครื่องส่งตั้งอยู่ชอยอารี ถนนพหลโยธิน ห้องส่งอยู่กรมประชาสัมพันธ์ ถนนราชดำเนินกลาง กรุงเทพมหานคร

ต่อมาในปี พ.ศ. 2499 กรมประชาสัมพันธ์ส่งกระจายเสียงระบบเอฟ.เอ็ม กำลังส่ง 250 วัตต์ ใช้สำหรับถ่ายทอดรายการจากห้องส่งกรมประชาสัมพันธ์ ไปเครื่องส่งชอยอารีแทน สายโทรศัพท์ นับว่าเป็นการส่งกระจายเสียงในระบบเอฟ.เอ็มเป็นครั้งแรกในประเทศไทย

วันที่ 6 ธันวาคม พ.ศ. 2508 สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย ออกอากาศ ด้วยกำลังส่ง 10 กิโลวัตต์ ส่งคลื่นขนาดกลางและคลื่นยาว เครื่องส่งตั้งอยู่ที่ตำบลศาลายา อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม ส่วนห้องส่งยังอยู่ที่กรมประชาสัมพันธ์

วันที่ 14 พฤษภาคม พ.ศ. 2510 สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย ออกอากาศคลื่นสั้นไปต่างประเทศด้วยกำลังส่ง 100 กิโลวัตต์ เท่ากับคลื่นยาวในประเทศ ตั้งเครื่องส่งอยู่ที่ตำบลคลองห้า อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี และย้ายเครื่องส่งคลื่นสั้นเดิม 50 กิโลวัตต์ จากชอยอารีไปรวมอยู่ด้วยกัน

ในระยะเริ่มต้น กิจกรรมวิทยุกระจายเสียงในประเทศไทย จำนวนเครื่องรับยังมีน้อย ส่วนใหญ่เป็นของทางราชการ กองทัพบก กองทัพเรือ และของกรมไปรษณีย์โทรเลข

วันที่ 3 พฤษภาคม พ.ศ. 2525 พระบรมโอรสาธราชสยามมกุฎราชกุมารเสด็จเป็นองค์ประธานในพิธีเปิดเครื่องส่งวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย 1000 กิโลวัตต์ ที่ตำบลหนองโรง อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี

วันที่ 3 พฤษภาคม พ.ศ. 2529 ร.ต.ท.ชาญ มนุธรรม รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี เป็นประธานเปิดอาคารใหม่สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย

ปัจจุบันสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย ย้ายไปอยู่ที่อาคารถนนวิภาวดีรังสิต ตัวอาคารใหม่ของอาคารสถานีได้สร้างเสร็จเมื่อเดือนมีนาคม 2527 แล้วจึงย้ายจากอาคารกรมประชาสัมพันธ์ไปที่ถนนวิภาวดี เมื่อวันที่ 27 มกราคม พ.ศ. 2529

สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยในระยะเริ่มแรก ทำการส่งกระจายเสียงในช่วงเวลาเช้าและค่ำ ต่อมาจึงได้ขยายเป็นภาคกลางวัน และขยายต่อเนื่องกันตลอดวัน ตั้งแต่เช้าจรดค่ำและไปถึงดึกด้วย

ลักษณะสำคัญของวิทยุกระจายเสียง

วิทยุกระจายเสียงมีคุณสมบัติที่ต้องใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เป็นอย่างมาก เนื่องจากวิทยุกระจายเสียงมีมิติของเสียงเพียงอย่างเดียว (Audio dimension) ลักษณะสำคัญของการกระจายเสียงจะทำให้ผู้ฟังสร้างภาพจินตนาการขึ้นในจิตใจ วิทยุกระจายเสียงจึงเป็นสื่อของจิตใจชนิดหนึ่ง (A medium of mind) ซึ่งเป็นสื่อที่ใช้ประสาทความรู้สึก (Senses) ที่ช่วยทำให้สมองได้สร้างสรรค์ภาพ (Mental images) ขึ้น ดังนั้น วิทยุกระจายเสียงจึงมีลักษณะที่สำคัญสามารถสรุปได้ ดังต่อไปนี้

1. สามารถกระจายเสียงโดยไม่มีสาย (Wireless) การกระจายเสียงโดยไม่มีสายหรือการกระจายเสียงโดยผ่านคลื่นอากาศ ทำให้วิทยุกระจายเสียงเป็นสื่อที่มีความแตกต่างกับสื่อชนิดอื่นๆ และทำให้เป็นสื่อที่สามารถเข้าถึงประชาชนจำนวนมากมายได้มากกว่าสื่ออื่นๆ การกระจายเสียงจึงได้ก่อให้เกิดประโยชน์ตรงที่ผู้ฟังต้องมีการลงทุนซื้อเครื่องรับวิทยุด้วย จำนวนผู้ฟังที่ซื้อเครื่องรับ คือ จำนวนผู้ฟังที่อยู่ในรัศมีรับคลื่นสัญญาณจากเครื่องส่งของสถานี ดังนั้น หากสถานีวิทยุสามารถแนะนำชักจูงให้ประชาชนไปซื้อเครื่องรับเป็นของตนเอง รู้จักการบำรุงรักษาเครื่องรับ และใช้ประโยชน์จากเครื่องรับให้คุ้มกับเงินที่ซื้อเครื่องรับ พร้อมกับคุ้มกับเวลาด้วยการรับฟังรายการดีๆ จะเป็นประโยชน์สำหรับประชาชนผู้ฟังเอง
2. สามารถเข้าถึงผู้ฟังหลากหลายกลุ่ม (Accessibility) ความสามารถเข้าถึงผู้ฟังหลากหลายกลุ่ม เนื่องมาจากคุณลักษณะประการแรกของสื่อการกระจายเสียง ผู้ฟังสื่อประเภทนี้ไม่ต้องเตรียมตัวใดๆ ในการรับการสื่อสาร เพียงมีความสามารถในการฟังเป็น ไม่จำเป็นต้องอ่านหนังสือก็ได้ ไม่ต้องไปซื้อเพื่อไปฟัง ไม่ต้องไปแต่งตัวเพื่อไปฟังกันนอกบ้าน แต่ฟังกันได้ในบ้านหรือท่ามกลางสิ่งแวดล้อมที่ตนพึงพอใจ

การที่การกระจายเสียงสามารถไปถึงผู้ฟังจำนวนมาก หลากหลายกลุ่ม มากกว่าสื่อประเภทอื่น ๆ สามารถเข้าถึงผู้มีอายุวัยแตกต่างกัน ทั้งเด็กเล็ก เยาวชน

หนุ่มสาว ผู้สูงวัย ผู้มีฐานะแตกต่างกันทางเศรษฐกิจ ทั้งคนจน คนรวย ทั้งในชนบทและในเมือง ผู้มีการศึกษาและผู้ไม่มีการศึกษา คนเก็บเนื้อเก็บตัว คนชอบการท่องเที่ยว คนนับถือศาสนาพุทธ ศาสนาคริสต์ ศาสนาอิสลาม ข้าราชการ ประชาชนส่วนน้อยและส่วนใหญ่ของประเทศ ความสามารถในการเข้าถึงประชาชนกระจายวงกว้างเพียงใด ขึ้นอยู่กับการกระจายของผู้รับฟังวิทยุกระจายเสียงและกำลังของเครื่องส่งวิทยุกระจายเสียง ครอบคลุมพื้นที่ได้มากน้อยเพียงใด

3. **ความต่อเนื่อง(Continuousness)** คุณลักษณะการกระจายเสียงที่สำคัญ คือ หากมีการปิดเครื่องรับวิทยุ ผู้ฟังสามารถฟังได้ตลอดเวลาอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่เริ่มกระจายเสียง จนกระทั่งปิดการกระจายเสียง จึงแตกต่างกับสื่ออื่น ๆ เช่น หนังสือพิมพ์ วารสาร ภาพยนตร์ ซึ่งสื่อเหล่านี้ไม่จำเป็นต้องมีความต่อเนื่องในการใช้สื่อ และนับเป็นความได้เปรียบของสื่อสิ่งพิมพ์อย่างหนึ่ง และขณะเดียวกันก็ถือเป็นข้อเสียเปรียบของสื่อการกระจายเสียงเพราะเป็นไปไม่ได้ที่คนเราจะฟังเรื่องราว เนื้อหาสาระอย่างสนใจได้เป็นเวลานาน แต่หากสามารถฟังการกระจายเสียงได้อย่างต่อเนื่องแล้ว จะทำให้ผู้ฟังสามารถติดต่อสัมพันธ์กับชุมชนและทั่วโลกได้ ตามที่รายการต่าง ๆ ที่จะนำเสนอ
4. **ความจริง (Realism)** คุณสมบัติการกระจายเสียงที่สำคัญ คือความสามารถในการนำเสนอเสียงจริงของเหตุการณ์ต่าง ๆ เช่น แก้วผู้ฟังโดยตรงและทันทีทันใด เช่น ผู้ฟังสถานีวิทยุแห่งประเทศไทยสามารถฟังการบรรยายสิ่งที่เกิดขึ้นในสนามกีฬาแข่งขันเอเชียนเกมส์ พระราชพิธีฉลองนาชวัญที่กรุงเทพมหานคร ได้พร้อมกันทันทีทั่วประเทศ หรือผู้ฟังสถานีวิทยุ BBC และ VOA ทั่วโลก ได้ฟังการถ่ายทอดสดการแข่งขันกีฬาโอลิมปิกปี 2000 จากประเทศออสเตรเลียเจ้าภาพ หรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นทั่วโลก ซึ่งเป็นความสามารถเฉพาะของสื่อกระจายเสียง ที่ทำให้สื่อชนิดนี้บรรลุเป้าหมายของสื่อได้
5. **ผลกระทบทางสังคม (Social Impact)** เนื่องจากคุณสมบัติในการกระจายเสียงของวิทยุกระจายเสียงดังที่ได้ทราบมาแล้ว จะเห็นว่าวิทยุสามารถเข้าถึงประชาชนได้ตลอดเวลาทั้งทางด้านกายภาพ และทางด้านจิตใจ จึงสามารถส่งผลกระทบต่อสังคมได้อย่างกว้างขวาง ขึ้นอยู่กับผู้รับผิดชอบการดำเนินงานของสถานีวิทยุ

กระจายเสียง ที่จะต้องคำนึงถึงเนื้อหาที่เป็นจริง ในอันที่จะส่งผลทำให้ประชาชนมี
ความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้อง ก่อให้เกิดทัศนคติที่ดีในการดำรงชีวิตประจำวัน

ดังนั้น ในการใช้สื่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้ใช้เพียงใด จึงต้องพิจารณาคุณสมบัติของสื่อ
ประกอบด้วย พร้อมกันนั้น สื่อวิทยุกระจายเสียงต้องทำงานแข่งกับสื่อประเภทอื่น ๆ จึงจำเป็นต้อง
ต้องเข้าใจลักษณะของสื่อประเภทอื่นที่มีความแตกต่างกันด้วย (ยุพา สุภากุล, 2540 :146 –147)